

Motion till riksdagen 2023/24:2823

av **Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)**

med anledning av prop. 2023/24:72 Ett utvidgat utreseförbud för barn

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga med den ändringen att uttrycket ”könsstympas,” ska införas i 31 a § sista stycket mellan ”i syfte att” och ”ingå äktenskap”.

Utreseförbud i syfte att skydda barn

I mars 2017 tillsatte dåvarande regering den utredning vars arbete ledde fram till dagens utreseförbud 2020. För att vidga utreseförbudets tillämpningsområde tillsattes en ny utredning i mars 2021. Detta utredningsarbete och promemorian Ett utvidgat utreseförbud för barn (Ds 2022:9) ligger till grund för den nu aktuella propositionen.

Dagens lagbestämmelse lyder:

Om det finns en påtaglig risk för att någon som är under 18 år förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse eller könsstympas, ska han eller hon förbjudas att lämna Sverige (utreseförbud).

Utredningens och promemorians lagförslag byggde på att detta stycke kompletterades enligt följande.

Utreseförbud ska även beslutas om det annars finns en påtaglig risk för att den som är under 18 år förs utomlands eller lämnar Sverige och att hans eller hennes hälsa eller utveckling skadas på grund av

1. fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön under utlandsvistelsen, eller
2. den unges missbruk av beroendeframkallande medel, brottsliga verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende under utlandsvistelsen.

Regeringens förslag i lagrådsremiss och lagrådets synpunkter

Efter beredning av promemorian fattade regeringen den 11 januari 2024 beslut om lagrådsremissen Ett utvidgat utreseförbud för barn. I lagrådsremissen var förslaget väsentligt förändrat genom att hela det inledande (dvs. det i dag gällande) stycket var struket. Regeringen motiverade förändringen med att innebörden av den föreslagna nya, tillkommande texten omfattande samtliga situationer som omfattades i det första stycket. Regeringen menade därmed att den utformning av förslaget som utredningen lämnat i promemorian innebar en dubbelreglering som kunde medföra tillämpningsproblem (lagrådsremissen s. 13).

Lagrådet delade dock inte regeringens bedömning (se lagrådets yttrande). Man lämnade därvid ett nytt förslag på formulering av bestämmelsen som tydliggjorde att även situationen då den unge förs ur landet i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse var skäl för utreseförbud. Vad gäller könsstympning angav lagrådet att det ”kan vara” fysisk misshandel.

Socialdemokraterna anser att begreppet könsstympning bör behållas i lagtexten

I propositionen lämnar nu regeringen ett förslag som delvis hanterar lagrådets synpunkter. Man har nu valt en lagteknisk lösning där man lägger till ett nytt, avslutande stycke:

Ett utreseförbud ska också meddelas om det finns en påtaglig risk för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse.

Socialdemokraterna ser stora problem med denna lösning. Det föreslagna avslutande stycket blir nu i allt väsentligt detsamma som det stycke som utgör dagens lagstiftning, men med den skillnaden att könsstympning inte längre uttryckligen nämns i bestämmelsen. Det riskerar att uppfattas som att lagändringen innebär att möjligheterna att använda utreseförbudet vid risk för könsstympning minskar. Att könsstympning, med lagrådets formulering, ”kan” omfattas av begreppet fysisk misshandel avhjälpes inte denna osäkerhet då det som socialnämnden enligt den nya formuleringen ska visa inte, som i dag, endast är risken för själva könsstympningen utan också en *risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av* den fysiska misshandeln. Här skapas därmed ett nytt, andra led med större krav på bevisning än i dag.

Mot denna bakgrund anser vi socialdemokrater att bestämmelsen 31 a § tredje stycket LVU ska utformas så att risken för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att könsstympas uttryckligen anges.

Socialdemokraternas förslag till formulering av 31 a § LVU

Socialdemokraterna föreslår att 31 a § LVU ska formuleras enligt följande (tillägg understruket).

31 a §

Ett utreseförbud ska meddelas för den som är under 18 år, om det finns en påtaglig risk för att

1. han eller hon förs utomlands eller lämnar Sverige, och
2. hans eller hennes hälsa eller utveckling skadas under utlandsvistelsen på grund av
  - fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i boendemiljön, eller
  - eget missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Ett utreseförbud ska också meddelas om det finns en påtaglig risk för att den unge förs utomlands eller lämnar Sverige i syfte att könstympas, ingå äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse.

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Mikael Dahlqvist (S)

Anna Vikström (S)

Dzenan Cisija (S)

Yasmine Bladelius (S)

Karin Sundin (S)

Marcus Wennerström (S)